

EL SUD

El 1938, gairebé onze anys abans
de néixer jo, van esdevenir-se
dues tragèdies. Primer va perdre el seu pare,
ja cec, Jorge Luis Borges, de trenta-nou anys,
i després, la nit de Nadal, ell mateix
va donar-se un cop al cap amb el batent pintat
de nou d'una finestra. La ferida es va infectar greument,
el poeta es va enllitar, començà a al·lucinar
per culpa de la febre alta causada per la septicèmia,
els metges decidiren intervenir-lo quirúrgicament
i després el malalt es movia un mes entre la vida
i la mort. Podríem dir que levitava
amb la clarividència impassible de la mitja fosca precoç
als ulls, heretada del pare, i amb l'apassionament
que tant el caracteritzava. Més tard,
va partir d'aquesta experiència per escriure l'obra mestra
d'efecte més misteriós de la prosa borgiana,

A Dél

1938-ban, a megszületésem előtt / csaknem tizenegy évvel, két tragédia /
történt. Először a már megvakult apját / vesztette el a harminckilenc esztendő
Jorge / Luis Borges, majd karácsony éjjelén ő / maga ütötte be a fejét egy frissen
festett ablak- / szárnyba. A seb súlyosan elfertőződött, / a költő ágyának esett,
hallucinációi támadtak / a vérmérgezés okozta magas láztól, / az orvosok a műtéti
beavatkozás mellett döntöttek, / azután a beteg egy hónapig élet és halál / között
lebegett. Levitált úgyszólván, / szemében az apjától örökölt korai homály / és a
rá oly jellemző szenvedélyesség / szenvtelen tisztánlátásával. Később / ebből az
élményéből írta meg a borgesi / próza legrejtélyesebbnek ható remekművét, /

el conte titulat El Sud que vaig llegir
probablement cap a la meitat dels anys 1970
a la revista Nagyvilág, i després,
sota el seu influx, vaig buscar durant anys la veu
d'escriptura
que ni fos idèntica a la meua veu parlada
ni en diferís, que senzillament em permetés
reconèixer-hi la superestranyesa
de la meua pròpia veu. De forma ocasional
podria anomenar aquesta veu veu dahlmanniana
tal com Borges va donar el nom de Dahlmann
al protagonista. El significat del nom,
en el cas que en disposi, m'és desconegut, però
per mi té una enorme importància.
Reconec la meua estranyesa més íntima
en la seva veu, l'estranyesa que en cada
amor vertader s'emporta l'humà i per tant
el preserva de la pudor repugnant de
les pugnes que resulten de la mera sexualitat.
Malgrat tot de veure'm, sí que em vaig poder veure un cop

A Dél című elbeszélést, amelyet magam / az 1970-es évek derekán olvashattam
/ a Nagyvilág nevű folyóiratban, és utána / évekig a hatása alatt kerestem azt az
írásangot, / amely sem nem egyezik a beszédhangommal, / sem nem különbözik
tőle, egyszerűen csak / ráismerhetek majd benne a saját hangom / abszolút
idegenségére. Alkalmi jelleggel / nevezzem most ezt a hangot dahlmanni hangnak,
/ ahogy Borges elbeszélése hősének a Dahlmann / nevet adta. A név jelentése,
amennyiben / rendelkezik ilyenrel, ismeretlen előttem, a / jelentősége azonban
óriási a számomra. / Legbenső idegenségemre ismerek rá az / ő hangjában, arra az
idegenségre, mely minden / igaz szerelemben magával ragadja és ezáltal / megóvja
a pusztá nemiségből származó / viszálykodások viszolyogtató szagától / az embert.
Látni viszont mégiscsak sikerült /

en travessar el fil de fulla format per la llum i l'ombra
de la llàntia encesa a la façana de la taverna,
amb una por embogida que
aquella fulla només esperés tallar en dos el meu cos
juntament amb la meva consciència. I aquesta
por des d'aleshores no s'ha extingit en mi,
aviat em veuré obligat a portar-la ella també amb la meva
despulla o amb les meves cendres
a la tomba. Sí, a ella, perquè considero la por com la primera
o la tercera meitat de la meva personalitat i així tam-
bé dependrà d'ella si triem la putrefacció
enterrats al sòl d'un fossar adient
o el foc del forn, tal com
Hansel va posar la Bruixa a la pala d'enfornar als contes
dels germans Grimm,
aquesta vella miserable a l'única dent restant
de la qual li feia dentetes el nen.
Per tant, si miro des d'aquí tots els tràmits
dins el conte, no m'identificaria, malgrat tot, amb Hansel.

meqlátnom magamat egy ízben a kocsmá / homlokzatán égő lámpa fényének és
árnyékának / a pengeélén áthaladni tébolyult félelemmel, / hogy az a penge csak
arra vár, hogy testemmel / együtt a tudatomat is kettéhasítsa. És ez / a félelem azóta
sem halt ki belőlem, / hamarosan kénytelen leszek tetememmel vagy / hamvaimmal
együtt magammal vinni őt / is a sírba. Igen, őt, mert személyiségem első / vagy har-
madik felének tekintem a félelmet, s így ő- / rajta múlik majd az is, hogy a rotha-
dást / választjuk-e egy alkalmas sírkert földjébe / temetve, vagy a kemence tüzeit,
mint / Jancsi tette lapátra a Banyát a Grimm fivérek gyűjtésében, / azt a szerencsét-
len vénasszonyt, akinek / megfájdult rá az egyetlen megmaradt szemfoga. / Ha tehát
innen nézem az összes intézkedést / a mesében, mégsem azonosulnék a Jancsival.